

Den Haag, 12 december 2017

Tekst inleiding van Klaas de Vries

Dames en heren,

Vandaag sluiten wij het onderzoek naar seksuele intimidatie en misbruik in de sport af met de publicatie van ons rapport.

Door dit onderzoek zijn bij de commissie twee onuitwisbare inzichten ontstaan.

Het eerste is dat het leed dat seksuele intimidatie en misbruik veroorzaken vaak immens is en door de samenleving -en door de sport die daarvan deel uitmaakt- nog steeds ernstig wordt onderschat.

Het tweede inzicht is, dat de sportwereld veel meer kan doen om sporters dit leed te besparen. Het allerbelangrijkste daarbij is, dat iedereen weet en uitdraagt, dat voor seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport geen plaats is, en dat iedereen de verantwoordelijkheid heeft dit soort gedrag tegen te gaan.

Meldplicht

De centrale aanbeveling van dit rapport is daarom: voer voor iedereen in de sport een meldplicht in.

Dat is een helder signaal dat seksuele intimidatie en misbruik in de sport niet wordt getolereerd en dat daartegen consequent zal worden opgetreden.

-Een meldplicht schept duidelijkheid voor slachtoffers: zij weten dat hun melding serieus zal moeten worden behandeld. Hen is iets aangedaan wat nooit had mogen gebeuren en zij moeten kunnen rekenen op de best mogelijke hulp en begeleiding op emotioneel, praktisch en juridisch gebied. Veel slachtoffers vragen om erkenning van wat hen is aangedaan. Via de meldplicht kunnen verenigingen en bonden daar beter aan voldoen. Dat biedt ook waar nodig ruimte voor genoegdoening.

-Een meldplicht schept ook duidelijkheid voor alle sporters: zij weten dat ze hun medesporters moeten beschermen en niet de andere kant moeten opkijken.

-Hij schept ook duidelijkheid voor bestuurders van verenigingen en bonden: zij hoeven zich niet langer het hoofd te breken over wat hen te doen staat. Ze kunnen gewoon doen wat is afgesproken en hoeven zich hierover niet tegenover anderen te rechtvaardigen. Sportbestuurders horen niet thuis op de stoel van de tuchtrechter of strafrechter, maar moeten die hun werk laten doen.

-En tenslotte, een meldplicht schept ook duidelijkheid voor plegers: als bekend wordt, wat ik doe, weet ik dat er tegen mij zal worden opgetreden.

Hierbij hoort een aantal andere aanbevelingen om de opvolging van meldingen en aangiften te verbeteren.

Het tuchtrecht en de gedragsregels moeten worden geüniformeerd, de tuchtrechtspraak moet een grotere rol gaan spelen, en last but not least, de strafrechtelijke procedures tegen daders moeten aanzienlijk worden versneld..

Communicatie

Ons rapport besteedt veel aandacht aan communicatie over seksuele intimidatie en misbruik. Het taboe dat hierop rust, werkt verlamdend op de slachtoffers. En zoals ze zelf zeggen: laat het anderen bespaart blijven. Dat kan alleen als het onderwerp normaal bespreekbaar wordt.

Er is veel voorlichtingsmateriaal: maar het bereikt maar mondjesmaat degenen voor wie het bedoeld is. Sommige mensen denken dat als iets op internet staat, iedereen dat wel zal weten. Maar in de praktijk is internet voor veel mensen een stortplaats voor informatie, waar je uren doorheen moet spitten voor je vindt wat je nodig hebt.

In de sportwereld, die drijft op vrijwilligers en waar telkens nieuwe sporters binnen stromen, moet veel meer aandacht worden besteed aan persoonlijke en voortdurende voorlichting van sporters en hun ouders. Zo kan men hen beter bewust maken van de goede kanten van de sport, maar ook van risico's. Als men iedereen van tijd tot tijd herinnert aan wat in de sport van iedereen verwacht wordt, en hoe helder benoemde problemen kunnen worden voorkomen, zal dit bijdragen aan een veiliger sportomgeving.

Op het gebied van seksuele intimidatie en misbruik geldt, zoals op veel andere gebieden: vertrouwen in mensen is meestal terecht en een basis-ingrediënt voor een prettige samenleving. Maar blind vertrouwen is altijd misplaatst en de prijs daarvoor kan heel hoog zijn.

Uitkomsten van het onderzoek

Ons onderzoek werd getriggerd door publieke verklaringen van sporters over hun ervaringen met seksuele intimidatie en misbruik. NOC*NSF wilde van een onafhankelijke commissie inzicht krijgen in aard en omvang. Daar hebben wij vanuit verschillend perspectief naar gekeken.

Eerst via een surveyonderzoek onder bijna 2000 Nederlandse sporters van 18-50 jaar. Dit is een onderzoek dat een jaar of dertig terugkijkt.

Voorts via de incidenten melding bij het Vertrouwenspunt Sport van NOC*NSF: daarvoor zijn 686 meldingen uit de jaren van 2001 tot 2017 onderzocht.

Ook heeft de commissie zelf een oproep gedaan aan sporters die met intimidatie en misbruik waren geconfronteerd. Daarop zijn 103 reacties binnen gekomen, met brieven, die vaak een gedetailleerde beschrijving gaven van het proces dat tot het misbruik had geleid. Met ruim dertig sporters is gesproken. Dat was voor iedereen, ook voor de commissie en haar staf, soms een zeer emotionele ervaring. Wij zijn deze sporters denkbaar voor het vertrouwen dat zij in ons hebben gesteld.

De uitkomsten van het onderzoek zijn zonder meer onthutsend. 12 % van de sporters heeft met seksuele intimidatie en misbruik te maken

gehad. 4% met zeer ernstige vormen daarvan: aanranding en verkrachting. En zeer velen van hen hebben daarover nooit met anderen gesproken en zullen dat ook nooit doen. Maar de cijfers spreken des te duidelijker. Schokkend is ook dat drie op de vier slachtoffers al op jonge leeftijd met seksuele intimidatie en misbruik te maken kregen. Het gaat dan om ervaringen voor het zestiende levensjaar.

We hebben dus te maken met een zeer ernstig probleem, waar met de grootst mogelijke urgentie aan moet worden gewerkt. Door NOC*NSF, de sportbonden en de verenigingen. En niet eenmalig, maar permanent. En als dit rapport voor velen een wekker is, die iedereen wakker schudt, laat het dan een repeteerwaker zijn, die verhindert dat iedereen weer indommelt. Dit probleem waait niet over, gaat niet voorbij, lost zich niet vanzelf op, en kan niet onder de pet worden gehouden. Er zal hard en consistent gewerkt moeten worden om het kleiner te maken.

Daarvoor is permanente bestuurlijke aandacht nodig, niet alleen als er weer een hartverscheurend verhaal in de media wordt bericht. Iets erg vinden krijgt pas betekenis als er daden op volgen.

Centrum voor Veilige Sport

Daarom stelt de commissie voor om het Vertrouwenspunt Sport, dat toch vooral als eindstation functioneert voor slachtoffers en geen bijdrage levert aan beleidsvorming en preventie, om te vormen tot een activerend Centrum voor Veilige Sport, dat aan NOC*NSF en bonden ondersteuning biedt bij het tegengaan van seksuele intimidatie en misbruik. Het huidig vertrouwenspunt hinkt op twee gedachten: vertrouwelijk advies geven en functioneren als meldpunt. Het is beter om de vertrouwelijke advisering aan een organisatie als Slachtofferhulp Nederland over te laten, die in staat is emotionele, en juridische begeleiding aan slachtoffers te bieden en over een groot netwerk aan specialisten beschikt. Een actief opererend en activerend Centrum voor Veilige Sport kan aan NOC*NSF, bonden en verenigingen de broodnodige ondersteuning bieden bij het formuleren en -vooral ook- het consequent implementeren van beleid om seksuele intimidatie en misbruik tegen te gaan.